

RICARD GUTIERREZ

roman en òptimes condicions de protecció. Es tracta, a més, d'una espècie «paraigua» és a dir, que les actuacions destinades a protegir-lo beneficien moltes altres espècies que viuen a les zones humides, tant vegetals com animals. Zones que, d'altra banda, es troben en una situació de forta regressió a tot el món.

La llegenda del bruel

El bruel és un crit que ressona als estanys empordanesos, i que va originar la llegenda del Bruel de l'estany de Castelló d'Empúries.

«S'explica que durant l'edat mitjana, en temps del comte d'Empúries Ponç Hug, va haver-hi, una vegada, una pèssima anyada agrícola. El comte, amb un gran sentit de justícia, va manar que se li entregués tot el gra recollit a la vila, per repartir-lo entre tots els seus súbdits, i evitar així la fam entre els més pobres. Un ric home del paratge, de molta nomenada, va voler fer la llei pel seu cantó, i va agafar tot el blat que va poder arreplegar i el va carregar en una carreta tirada per bous. De Castelló volia anar cap a Roses on l'esperava un vaixell per embarcar ben lluny, però havia d'anar-hi en negra nit per no ser descobert, i havia de travessar la zona dels estanys. En arribar-hi, els bous van començar a enfonsar-se, i com més descarregava més s'enfonsava en el llot de la maresma, fins que blat, bous, carreta i ric home van desaparèixer engolits pels fangs. Des d'aleshores, del fons de les aigües dels estanys se senten els planys dels bous, com a record de la malifeta.»

Aquest crit, autènticament, és el del mascle del bitó, a l'època de zel. Aquesta mena d'udol de bou, que surt dels estanys, es va deixar de sentir a partir dels anys seixanta en què aquest ocell va desaparèixer, però d'ençà la creació del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà el bruel torna a sentir-se. Gràcies a la protecció, el bitó torna a criar en aquesta zona i s'ha aconseguit, així, fer reviure la llegenda.

De què s'alimenta?

S'alimenta bàsicament de petits peixos, d'amfibis, de crancs, d'insectes i, fins i tot, d'ocells i de petits mamífers que troba a les aigües poc fondes i a la vegetació subjacent. Agafa les preses mentre les espera de manera estàtica, o bé les busca amb moviments molt lents.

Per què cal protegir-lo?

El bitó és una espècie en perill al nostre país. És un ocell situat a dalt de tot de la piràmide ecològica i és un bioindicador: la seva presència és garantia que l'hàbitat és ben conservat i que hi ha prou d'aliment disponible, i per tant que

Quins factors l'afecten?

Les principals causes del mal estat de la població de bitó a escala global són:

* **Destrucció de l'hàbitat:** el bitó està adaptat a les zones de canyissars. Si aquestes desapareixen, el bitó no té lloc ni per viure ni per criar.

* **Furtivisme:** tot i que és una espècie protegida, encara actualment hi ha casos aïllats d'exemplars morts o ferits per armes de foc. En ésser un ocell gros que aixeca el vol a l'últim moment de ser descobert i, a més, en ser crepuscular, és fàcil la mort d'alguns exemplars.

* **Contaminació:** comporta una poca disponibilitat alimentària, a causa de la mort de peixos, amfibis, etc; part imprescindible de la seva dieta. També incideix directament en els exemplars, que poden quedar afectats per la contaminació (no reproducció, immunodepressió, etc.).

JAUME GANÉ

* **Factors naturals:** els hiverns crus també fan que disminueixi el nombre de preses per menjar, i això pot dificultar la supervivència del bitó.

Com podem ajudar?

* Siguem respectuosos amb les espècies protegides i amb les normes de protecció als espais naturals protegits: les nostres petites accions ajuden a conservar l'hàbitat del bitó i de les altres espècies d'aiguamoll.

* **Caçadors:** cal que quan es caça es miri primer a què desaparem. En cas de dubte, MAI no s'ha de disparar.

* Ajudeu a conservar les zones d'aiguamoll: visiteu-les, feu-ne ús de les instal·lacions i participeu a les activitats. Perquè el nostre interès actual és garantia de la preservació futura d'aquestes àrees.

* Eviteu tot tipus de contaminació i aviseu el personal dels espais naturals protegits en cas de detectar situacions anòmales o potencialment perilloses. La conservació de la natura és cosa de tothom.

* Si observeu algun bitó al camp o en les vostres visites als parcs naturals de Catalunya, comuniqueu-ho als respectius centres d'informació o a l'adreça del Departament: el conjunt d'observacions aïllades ajuden a conèixer millor l'evolució de l'espècie al país i a garantir-ne a la llarga la preservació.

JONATHAN WILSON